

KONČNO POROČILO O EVALVACIJI
VRTCA DOBREGA PASTIRJA

Inštitut za raziskovanje in evalvacijo šolstva

Zavod sv. Stanislava

Ljubljana Šentvid, avgust 2016

Uvod

Vrtec Dobrega pastirja je s svojim delovanjem pričel 1. septembra 2014. V prvih dveh letih se je v določeni meri že oblikovala njegova identiteta, kolektiv, način delovanja. V želji po tem, da bi zagotovili, da se razvoj vrtca odvija v skladu z željami in pričakovanji ter samim poslanstvom in vizijo Zavoda sv. Stanislava, znotraj katerega vrtec deluje, se je vodstvo vrtca odločilo ob koncu drugega leta izvesti obsežnejšo in kompleksnejšo evalvacijo širšega delovnega okolja in procesov vrtcu.

Pripravo orodja za evalvacijo in izvajanje samega procesa je vodstvo vrtca v dogovoru z direktorjem zavoda prepustilo Inštitutu za raziskovanje in evalvacijo šolstva (od tu dalje: IREŠ), ki prav tako deluje v okviru Zavoda sv. Stanislava.

IREŠ je pripravil tri ločena orodja za merjenje različnih kazalnikov in rezultate v celoti predstavil vodstvu vrtca in zavoda. Na podlagi rezultatov je skupaj z zunanjo evalvatorico pripravil tudi priporočila za nadaljnje delo in načrtovanje v vrtcu.

Končno poročilo o evalvaciji vrtca je dokument, ki je pripravljen za širšo zainteresirano javnost in sam po sebi ni podlaga za strateško načrtovanje. Poročilo je pripravljeno v pregledni obliki in vključuje nekatere bolj splošne informacije o samem poteku evalvacije ter najpomembnejših ugotovitvah in spoznanjih posameznih korakov. Ob tem vključuje tudi sprejete začrtane smernice, ki so nastale na podlagi celotnega procesa evalvacije.

Metodologija evalvacije

V slovenskem prostoru zaenkrat ne obstaja orodje, ki bi lahko nudilo primerljive rezultate po opazovanih kazalnikih na področju kakovostne evalvacije vrtcev. Kako spremlja razvoj svoje dejavnosti in izvaja nadzor kakovosti je v največji meri prepuščeno posameznim vrtcem. Tako javni kot zasebni vrtci so s strani nadzornih služb podvrženi zgolj inšpekcijskim pregledom, ki v največji meri ugotavljajo skladnost z materialnimi predpisi (požarna inšpekcija, varnost pri delu ...).

V želji po oblikovanju ustreznega orodja za spremljanje razvoja vrtca v času in morebitno primerjavo z drugimi vrtci, ki bi jim bilo tovrstno orodje zanimivo, smo se torej lotili študija primerov dobrih praks iz tujine. IREŠ je v sodelovanju z mednarodnimi partnerji v okviru Evropske zveze katoliških šol (CEEC – Comittée Européan d'Enseignement Catholique) pridobil vzorce v Evropi uporabljenih orodij. Za pridobitev nekaterih primerkov sorodnih evalvacij v ameriškem prostoru se je obrnil na partnerje na jezuitski univerzi Fordham iz New Yorka. Na podlagi pridobljenih vzorcev in pogovorov z vodstvom Vrtca Dobrega pastirja ter z nekaterimi drugimi katoliškimi vrtci v Sloveniji, ki bi bili zainteresirani za uporabo podobnega orodja, je bilo tako razvit model celostne evalvacije vrtca.

Evalvacija je sestavljena iz treh osnovnih gradnikov. V končni fazi je najpomembnejše, kako se v vrtcu počutijo in rastejo otroci. Ker je pri tako majhni starosti neposredno vključevanje otrok v proces evalvacije nesmotrno, torej to ocenjujemo posredno. Vsekakor pa je smotno v postopek neposredno vključiti starše otrok in zaposlene v vrtcu. Zavedamo se, da je prav sodelovanje med starši in zaposlenimi v vrtcu ključno pri tem, kako uspešno bo vrtec opravil svojo vlogo.

Tako je del evalvacije predstavljala raziskava zadovoljstva med starši, del raziskave pa zadovoljstva med zaposlenimi. Zadnji del je predstavljal neke vrste kontrolni obisk zunanje evalvatorke. Pomembno je namreč stvari opazovati tudi na terenu. In čeprav lahko preko kvantitativnih podatkov, pridobljenih iz raziskav, potegnemo določene zaključke, je gotovo slika, ki bi jo pridobili na ta način, nepopolna.

Evalvacijski obisk je tako preverjanje ugotovitev prvih dveh korakov raziskave in njihova nadgradnja. Za zunanjo evalvatorico smo izbrali gospo Marto Samotorčan, ravnateljico javnega vrtca na Vrhniki z dolgoletnimi izkušnjami dela v vzgoji in na področju vodenja in usmerjanja vrtcev.

Zadovoljstvo staršev

Raziskavo med starši otrok v Vrtcu Dobrega pastirja smo izvajali v mesecu maju 2016. V raziskavi, ki jo je oblikoval IREŠ ob pregledu obstoječe literature in ob pomoči strateškega partnerja, ki se ukvarja s pripravo (spletnih) raziskav o zadovoljstvu, je sodelovalo 52 staršev od 89 otrok, ki so v tem času obiskovali Vrtec Dobrega pastirja. Glede na število otrok v vrtcu, ki prihajajo iz istih družin, to predstavlja približno 75 % vseh staršev. Raziskava je potekala v spletni obliki, poleg tega pa so imeli starši na voljo tudi natisnjene vprašalnike.

V grobem je bila raziskava razdeljena na tri večje vsebinske sklope: zunanji pogoji in varnost, odnosi in komunikacija ter izvajanje programa. Vsak od treh sklopov je bil nadalje razdeljen v tri večja področja. Starši so različne elemente teh devetih področij ocenjevali na sedemstopenjski lestvici. Skupno so v raziskavi podali svoje mnenje glede 59 različnih kazalnikov. Pri posameznem sklopu so imeli možnost svoje komentarje in predloge zapisati tudi v odgovoru na odprto vprašanje.

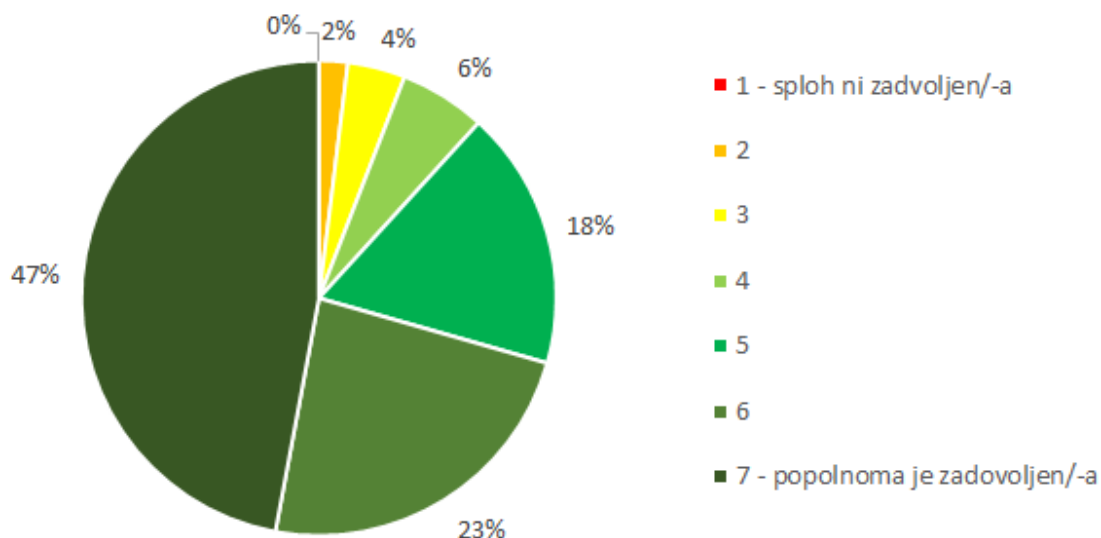
Vodstvo vrtca je prejelo celotno analizo podanih odgovorov vključno z odprtimi odgovori in je rezultate analiziralo skupaj z IREŠ-em. Na tem mestu velja izraziti zahvalo vsem staršem, ki so v raziskavi sodelovali in delili svoje mnenje. Intenzivno obravnavo so prejeli tudi vsi predlogi, podani v odgovorih na odprta vprašanja. Pri tem pa velja izpostaviti, da so bili predlogi v odprtih vprašanjih pogosto med seboj nasprotujoči si. Če si denimo nekateri starši želijo več duhovnih vsebin, si jih drugi starši želijo manj. Že ob analizi posameznih predlogov je bilo mogoče zaznati, da se vodstvo vrtca zaveda potreb po dodatnem razvijanju določenih dejavnosti in vodenju komunikacije, ki bi kar najbolje ustrezala pričakovanjem staršev.

Splošen pregled zadovoljstva staršev kaže zelo pozitivno sliko. Povprečne ocene so visoke pri vseh kazalnikih in v sistemih, kjer je beleženje kakovosti bolj udomačeno, bi Vrtec Dobrega pastirja prejel najvišjo oceno. Če grafično predstavimo zgolj splošno zadovoljstvo, lahko vidimo, da je velik del staršev in otrok z vrtcem popolnoma zadovoljen.

Slika 1: Tortni prikaz zadovoljstva staršev. (Vidimo lahko, da je skoraj polovica vprašanih staršev izrazila, da je popolnoma zadovoljna z vrtcem, nihče pa svojega zadovoljstva ni ocenil z oceno na prvih treh stopnjah. Povprečna ocena je 6,2.)

Zadovoljstvo otrok

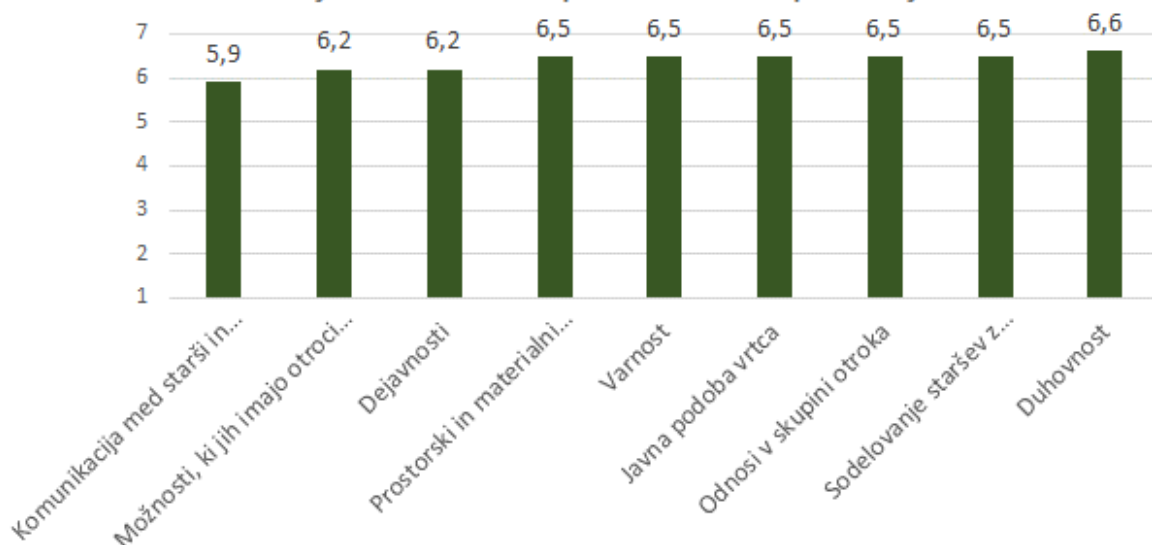

Slika 2: Tortni prikaz zadovoljstva otrok. (Starši so v raziskavi tudi ocenili, kako sami dojemajo zadovoljstvo svojih otrok v vrtcu. Standardna deviacija je na sedemstopenjski lestvici z 0,9 pri starših narasla na 1,3 pri otrocih. Povprečje je 6,0.)

Za namene splošnega poročila prikaz odgovorov po posameznih kazalnikih ni smotrno, velja pa zapisati skupna povprečja ocen po posameznih (zgoraj omenjenih) sklopih in področjih.

- Prostorski in materialni pogoji: 6,5
- Varnost: 6,5
- Javna podoba vrtca: 6,5
- Odnosi v skupini otroka: 6,5
- Sodelovanje staršev z vzgojiteljicami: 6,5
- Komunikacija med starši in vrtcem: 5,9
- Možnosti, ki jih imajo otroci za razvoj: 6,2
- Dejavnosti: 6,2
- Duhovnost: 6,6

Zadovoljstvo staršev s posameznimi področji

Slika 3: Stolpični graf prikazuje zadovoljstvo staršev s posameznimi področji. (Povprečne ocene so povsod visoke, na podlagi raziskave je vodstvo vrtca pričelo intenzivneje razmišljati o možnostih za prilagajanje komunikacije.)

Zadovoljstvo zaposlenih

Zadovoljstvo zaposlenih smo merili v začetku meseca junija 2016. Pri tem smo uporabili orodje Job Descriptive Index, ki so ga pred 50 leti razvili na Princetonu in nadalje nadgradili na Bowling Green University. Vprašalnik se osredotoča na 54 kazalnikov za posamezna področja dela, ki najbolj vplivajo na človekovo zadovoljstvo (sodelavci, narava dela, plačilo, možnosti za razvoj in napredovanje ter neposredni nadrejeni, vodstvo), ter 18 kazalnikov za opis splošnega zadovoljstva z delovnim mestom. Prednost vprašalnika je predvsem v njegovem prilagajanju in razvijanju skozi čas ter širokem vzorcu, na katerem se je pridobilo nek referenčni okvir.

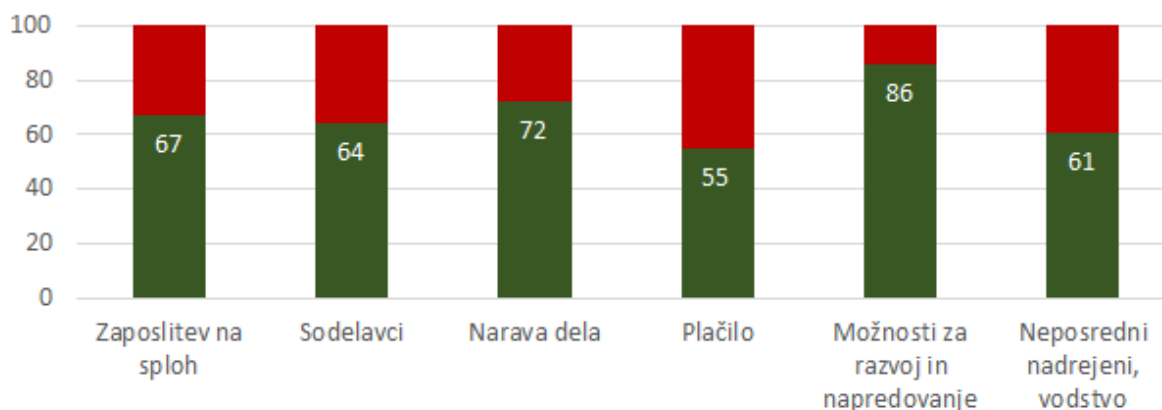
Vsak od 6-ih sklopov (zadovoljstvo s službo na splošno in 5 najpomembnejših prediktorjev splošnega zadovoljstva) se po preračunanem povprečju ocen vseh zaposlenih točkuje na lestvici od 0 do 54, pri čemer je 54 najboljša ocena za posamezni sklop. Prava vrednost vprašalnika in orodja za njim pa je predvsem v tem, da lahko zadovoljstvo zelo dobro primerjamo z ostalimi zaposlenimi, ki so v podobni situaciji (podobna vrsta zaposlitve, podobna izobrazba, podobna starost). Tako dobimo precej dobro določen percentilni rang, ki nam pove, koliko odstotkov ljudi je odgovarjalo slabše ali boljše kot zaposleni, katerih zadovoljstvo nas zanima. V tem smislu je vsaka ocena nad 50 nadpovprečna. Ocene nad 85 pa zaradi dobre porazdelitve odgovorov na vprašalnik odstopajo več kot 1 standardno deviacijo.

Tako je denimo absolutno gledano najslabša ocena, ki so jo podale vzgojiteljice, ocena možnosti za razvoj in napredovanje na delovnem mestu, ki znaša 32,8 (od 54). Ker pa se z orodjem merijo zaposleni v gospodarstvu in drugih panogah, kjer je napredovanje eden osnovnih indikatorjev perspektivnosti delovnega mesta, moramo pridobljeni rezultat primerjati z rezultatom drugih zaposlenih v pedagoških vodah, ki po izobrazbi in starosti ustrezajo kolektivu vrtca. Tako ugotovimo, da je absolutno najnižja ocena, zanimivo, najvišja od vseh podanih, saj se na tem področju vzgojiteljice počutijo bolje kot 86% delavk v podobni situaciji.

Vzgojiteljice, zaposlene v Vrtcu dobrega pastirja, so v vseh šestih segmentih odgovarjale nadpovprečno. V spodnji tabeli si lahko ogledate ocene po posameznih področjih in percentilni rang.

PODROČJE OCENJEVANJA	PRERAČUNANO POVPREČJE	PERCENTILNI RANG
Zaposlitev na sploh	48,50	67
Sodelavci	50,64	64
Narava dela	48,82	72
Plačilo	33,27	55
Možnosti za razvoj in napredovanje	32,80	86
Neposredni nadrejeni, vodstvo	48,18	61

Zadovoljstvo zaposlenih

Slika 4: Percentilni rangi zadovoljstva zaposlenih. (Graf prikazuje zadovoljstvo vzgojiteljic v Vrtcu Dobrega pastirja v primerjavi z zaposlenimi v podobnih organizacijah. Svoje zadovoljstvo po posameznih segmentih so vzgojiteljice ocenile bolje kot delež, prikazan z zeleno.)

Evalvacijski obisk

Zadnji element celovite evalvacije vrtca je predstavljal evalvacijski obisk zunanje evalvatorke. V vseh modelih evalvacije vzgojnih ustanov v tujini, ki smo jih imeli priložnost preučevati, je bil osrednji del neposredni stik ocenjevalcev s prakso. Kot že omenjeno v uvodnih pojasnilih, je iz golih kvantitativnih podatkov nemogoče ustvariti celovito sliko. Po zgledu modelov iz tujine smo tako na IREŠ-u pripravili predlog evalvacijskega obiska.

V tujini se za zunanje evalvatorje večinoma lahko usposablajo izkušeni učitelji in ravnatelji, ki imajo leta izkušenj iz prakse. Številni sodelujejo tudi pri oblikovanju politik in programov. Preden si pridobijo licenco ali certifikat za ocenjevalce, se izobražujejo neposredno za to delo, same evalvacije pa pogosto nato izvajajo v paru, da se tako na začetku kariere učijo od izkušenejših kolegov.

Čeprav bomo morda v prihodnje lahko vzpostavili sistem, ki bo bližje dobrim zgledom tujine, smo se pri tej prvi evalvaciji zavestno omejili na okvire, ki so se nam zdeli primerni in izvedljivi. Povezali smo se z gospo Marto Samotorčan, ravnateljico vrtca na Vrhniki. Po svojem profilu in bogatih izkušnjah je ravnateljica kar najbolj ustrezala vlogi, ki jo je prevzela.

IREŠ je skupaj z ravnateljico pripravil načrt obiska in izpostavil kriterije, ki jih je bilo treba opazovati. Pred obiskom je gospa Samotorčan prejela podrobno predstavitev raziskav o zadovoljstvu staršev in zadovoljstvu zaposlenih. Poleg tega je bilo zanjo pripravljeno tudi gradivo o evalvacijskih obiskih kot poskus priprave in usposabljanja za zadano nalogo.

Po analizi gradiva in raziskav, ki jo je gospa Samotorčan opravila skupaj z IREŠ-om, je Vrtec Dobrega pastirja obiskala v četrtek, 16. junija 2016. V svojem obisku se je osredotočila na opazovanje dela po skupinah, komunikacijo med vzgojiteljicami in otroci, komunikacijo med vzgojiteljicami sami in z vodstvom, poleg tega pa tudi komunikacijo s starši. V času svojega obiska je opravila nekaj razgovorov z zaposlenimi in starši. Datum obiska je bil deloma izbran tudi zaradi dejstva, ker je na ta dan potekala zaključna prireditev vrtca. Tako je bilo pričakovati, da bo lahko evalvatorka opazovala delo v situaciji z nekoliko povišano ravno stresa, ki bi mogla bolje izpostaviti morebitne priložnosti za napredek in nadaljnji razvoj vrtca.

Po svojem obisku je zunanja evalvatorka pripravila celovito poročilo o svojih opažanjih, ki je vključevalo tako komentarje glede predhodno izvedenih raziskav kot tudi glede samega obiska v vrtcu. V svojem poročilu je izpostavila priložnosti za napredek in samo poročilo tudi osebno predstavila vodstvu vrtca na srečanju, ki je bilo namenjeno refleksiji celotnega evalvacijskega procesa. Vodstvo vrtca je za tem poročilo pregledalo tudi skupaj z IREŠ-om in na podlagi izpostavljenih predlogov sprejelo določene usmeritve.

V tej splošni predstavitvi ni smiselno, da bi navajali celotno poročilo zunanje evalvatorke, morda pa vseeno velja izpostaviti nekaj opažanj.

V sklepu svoj vtis o vrtcu v celoti povzame: *»Vrtec Dobrega pastirja ima odlične prostorske in materialne pogoje za delo. Dodatno kakovost predstavlja tudi oblikovanje heterogenih oddelkov, ki omogočajo nižje število otrok v oddelku in drugačno kvaliteto v odnosih med različno starimi otroki. Različna strokovna usposobljenost zaposlenih in njihova posebna znanja še dodatno bogatijo delo z otroki.«*

V celotnem poročilu evalvatorka hvali odnose in vzdušje v Vrtcu Dobrega pastirja. Veliko pohval nameni vzgojiteljicam, ki z veseljem in predanostjo opravljajo svoje delo ter so ob tem tudi ustrezno opremljene z različnimi znanji in veščinami, ter vodstvu, ki aktivnosti in odnose v vrtcu dobro usmerja s poslušom za specifične dela. V poročilu se poleg vodstva in vzgojiteljic osredotoči posebej še na materialne pogoje, starše in otroke.

Za slednje ugotavlja, da se glede na razpoloženje, ki ga je bilo mogoče razbrati, »v vrtcu dobro počutijo, so sproščeni, zadovoljni, tudi zdravo razposajeni«. Nadalje ugotavlja, da so »odnosi med njimi in strokovnimi delavkami pristni, sproščeni«. Evalvatorica je svetovala, da se morda pusti nekaj prostora za oblikovanje dejavnosti na podlagi tega, kar otroci sami izražajo. Opozorila je, da ob bogatem programu lahko nastopi nevarnost tega, da bi bilo delo v celoti preveč strukturirano in osredotočeno na skupno vsebino. Med drugimi nasveti je tako zapisala, naj, kot na več mestih svetuje sam kurikulum za vrtce, »strokovni delavci delo načrtujejo na podlagi opazovanja otrok«.

Kar nekaj pohvalnih besed v evalvacijskem poročilu pa je namenjenih tudi staršem. Ob opazovanju zaključne prireditve je zapisala, da je začutila, da starši soustvarjajo in sooblikujejo kulturo in klimo vrtca. V pogovorih s starši je v prvi vrsti zaznala njihovo zadovoljstvo z vrtcem. »Pohvalili so senzibilnost strokovnih delavk in ravnateljice, njihovo pozornost do njih, posluš za spremembe.« Po besedah evalvatorice se starši v vrtcu počutijo sprejete. »Zadovoljni so tudi z vključevanjem v vzgojno-izobraževalno delo in oblikami sodelovanja vrtca s starši.«

Nekateri starši so izrazili, da bi si želeli večjega povezovanja med seboj. Spet drugi starši pa so izrazili, da njihovim otrokom ni najbližje način dela na katehezi, ki se izvaja v vrtcu. Evalvatorica je sicer zapisala, da se jim sam način zdi »zanimiv in sprejemljiv«, ob tem pa opozorila, da pri tako pomembnem področju velja ostajati pozoren in iskati vedno nove načine, kako vsebine predstaviti in približati otrokom. Velik kapital na sicer v celoti odlično ocenjenem področju duhovnosti pa evalvatorica vidi v prisotnosti vrtčevskega kaplana, za katerega se hitro vidi, da ga zelo lepo sprejemajo tako starši kot otroci.

Skupne ugotovitve in priporočila

Evalvacija Vrtca Dobrega pastirja v Zavodu sv. Stanislava predstavlja edinstven poskus na področju spremljanja kakovosti v vzgojnih ustanovah v Sloveniji. Sam proces je bil razvit neposredno za potrebe tega primera in je sam po sebi predstavljal določen izziv tako za vrtec kot za inštitut, ki je pripravil orodja, kasneje uporabljena v evalvaciji. Po načrtovanju in razvijanju orodja je sama evalvacija potekala meseca maja in junija 2016.

Končna ocena kvalitete vrtca je visoka. Rezultatov ne moremo neposredno primerjati z evalvacijami v tujini, vendar lahko sklenemo, da bi po vseh različnih metodologijah Vrtec Dobrega pastirja prejel ocene v rangu najboljših.

Odlični so materialni pogoji za delo, osebje je strokovno usposobljeno, odnosi med različnimi deležniki so večinoma zgledni.

Na podlagi evalvacije in priporočil so v Vrtcu Dobrega pastirja na skupnem načrtovanju celotnega kolektiva vrtca 28. septembra 2016 sprejeli naslednje sklepe:

- V šolskem letu 2016/2017 bomo v vrtcu začeli z individualnim spremljanjem otrok. Pri spremljanju bomo beležili tudi želje otrok glede zanimanj in dejavnosti, ki bi jih sami želeli početi v vrtcu. Med letom bomo tako namenili več prostora dejavnostim, ki jih bodo predlagali otroci.
- Večjo pozornost bomo namenili izvajanju dejavnosti – Kateheze Dobrega pastirja. Na spletni strani vrtca bomo objavljali opis posameznih katehez, video predstavitev posameznih katehez, na katehezah pa bo kot opazovalka večkrat prisotna ravnateljica vrtca, povabili bomo tudi zunanje opazovalce.
- Starši bodo preko mesečnih pisem obveščeni o preteklih in načrtovanih dogodkih za tekoči mesec. V primeru dodatnih nujnih informacij bodo prav tako obveščeni preko elektronske pošte s krajšim sporočilom.